

2. PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Algemeen

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat (de uitvoering van) het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen hangt samen met de robuustheid van de begroting: een precies sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat bij iedere tegenvaller een probleem (incidenteel of structureel) ontstaat. Een financiële buffer in de vorm van weerstandsvermogen is daarom noodzakelijk.

De omvang van deze buffer is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt. Het gaat hierbij om risico's van materieel belang waarvoor geen maatregelen zijn getroffen.

Het instrument om het weerstandsvermogen te beheersen is risicomangement, een continu proces gericht op het opmaken van een actueel risicoprofiel. Het risicoprofiel moet vervolgens worden afgezet tegen de aanwezige weerstandscapaciteit.

Deze paragraaf geeft het weerstandsvermogen gebaseerd op de ramingen in de begroting en de risico's van de gemeente zoals bekend bij het opstellen van de begroting. Daarnaast zijn financiële kengetallen opgenomen.

Er is onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het voornamelijk om de omvang van de algemene reserves en bestemmingsreserves (eigen vermogen) en de incidentele risico's. Met structurele weerstandscapaciteit worden middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers met structurele financiële effecten op te vangen.

Kaderstelling

De kaderstelling voor het huidige beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen is vastgelegd in artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de paragraaf wordt tenminste opgenomen:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's van materieel belang;
- het beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's;
- een kengetal voor de:
 - netto schuldquote;
 - netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - solvabiliteitsratio;
 - grondexploitatie;
 - structurele exploitatieruimte;
 - belastingcapaciteit.
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beoordeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is zeer dynamisch omdat binnen de gemeente beleid wordt uitgevoerd, besluiten worden genomen, nieuwe externe regelgeving van kracht wordt en nieuw beleid wordt geformuleerd en vastgesteld. Dynamiek in risico's betekent dat de benodigde weerstandscapaciteit kan fluctueren. Daarom wordt voor de omvang van de weerstandscapaciteit een norm gehanteerd waarbij de verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de benodigde capaciteit wordt uitgedrukt in de ratio weerstandscapaciteit:

$$\frac{\text{Beschikbare capaciteit}}{\text{Benodigde capaciteit (af te dekken risico's)}}$$

De ratio is bepaald op 1,15. Hierbij worden geen maatregelen getroffen zolang de ratio boven de 1 blijft. Wanneer de ratio tijdens een monitor > 1,3 blijkt te zijn betekent dit dat de weerstandscapaciteit meer dan voldoende is. Indien de ratio < 1 blijkt te zijn moet worden overwogen of er maatregelen nodig zijn. Hierbij liggen de mogelijkheden tussen het niet uitvoeren van beleid met een bepaalde risicostructuur tot het vastleggen van middelen om de minimale weerstandscapaciteit te vergroten.

In het kader van de benodigde weerstandscapaciteit wordt de Algemene reserve minimaal gehandhaafd op € 8 miljoen. Bij het vaststellen van het algemene weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met risico's op het gebied van grondexploitatie en reserves die betrekking hebben op grondexploitatie. Hiervoor wordt geen afzonderlijk weerstandsvermogen aangehouden.

Weerstandsvermogen (incidenteel)

(x € 1.000)

	1 januari 2020	31 december 2020	Incl. claims
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 14.600	€ 13.500	€ 12.000
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€ 8.200	€ 7.900	€ 7.900
Weerstandsvermogen (a-b)	€ 6.400	€ 5.600	€ 4.100
Ratio weerstandscapaciteit (a/b)	1,78	1,71	1,52

Op basis van een beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van € 13,5 miljoen is de ratio per 31 december 2020 1,71. Rekening houdende met de hieronder genoemde claims op de reservepositie daalt de beschikbare weerstandscapaciteit naar € 12,0 miljoen en de ratio naar 1,52. Uitgaande van de vastgestelde ratio van 1,15 betekent dit dat de beschikbare capaciteit (ruim) voldoende is voor de dekking van de lopende risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit (a)

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit wordt gevormd door het eigen vermogen (reserves). De Algemene reserve is vrij besteedbaar. De rentebaten zijn echter wel als structureel dekkingsmiddel aangemerkt. Inzet van de Algemene reserve heeft een structureel effect op de exploitatie. Beklemd bestemmingsreserves zijn in beginsel niet vrij besteedbaar. Aangezien u de vastgestelde bestemming van de overige bestemmingsreserves kunt veranderen behoren deze reserves tot de weerstandscapaciteit. Het wijzigen van de bestemming van deze reserves heeft wel direct gevolgen voor het lopende beleid aangezien de bestemmingsreserves op grond van door u vastgesteld beleid zijn ingesteld.

Reservepositie (x € 1.000)

	1 januari 2020	31 december 2020	Incl. claims
Omvang Algemene reserve	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Omvang bestemmingsreserves	" 29.700	" 29.000	" 27.500
	€ 37.700	€ 37.000	€ 35.500
Beklemd reserves:			
Bestemmingsreserve Verkoop aandelen Essent	" 8.000-	" 8.000-	" 8.000-
Bestemmingsreserve Bijdragen in kosten activa	" 15.100-	" 15.500-	" 15.500-
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 14.600	€ 13.500	€ 12.000

De geraamde beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt per 31 december 2020 € 13,5 miljoen. Indien we rekening houden met claims op de bestemmingsreserves op grond van de Perspectiefnota 2019-2022 daalt de beschikbare weerstandscapaciteit naar € 12,0 miljoen.

Claims

De claims betreffen een bedrag van totaal € 1.543.000,00 voor het onderhoud van bruggen/beschoeiingen ten laste van de bestemmingsreserve Vervangingsinvesteringen (Stads)kanaal.

De reservepositie komt steeds meer onder druk te staan. Aan de bestemmingsreserves wordt geen rente (inflatiecorrectie) toegevoegd, dit beïnvloedt de toereikendheid van deze reserves. De beschikbare weerstandscapaciteit neemt daarnaast af door inzet van de reserves.

Het geraamde begrotingssaldo 2020 is negatief, dit zou een beslag op de Algemene reserve (en dus de incidentele weerstandscapaciteit) betekenen van afgerond € 4,1 miljoen. De verwachte stand van de Algemene reserve per 31 december 2020 is € 8,0 miljoen. U hebt bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2019-2022 besloten een eventueel beslag op de Algemene reserve te limiteren tot aan de ondergrens van € 8 miljoen en resterende tekorten te dekken uit de bestemmingsreserve Verkoop aandelen Essent.

Benodigde weerstandscapaciteit (b)

Risico's die van materiële betekenis zijn maken deel uit van het weerstandsvermogen. Wij brengen risico's met een financieel belang van € 300.000,00 of meer in beeld.

Borgstellingen geldleningen

De gemeente Stadskanaal waarborgt voor de volgende geldleningen de betaling van rente en aflossing of fungeert als achtervang.

Geldleningen aan woningbouwcorporaties

De financiële risico's die aan deze garanties zijn verbonden, zijn overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente en het Rijk blijven ieder wel voor 50% op achtervang aanspreekbaar. Deze achtervang is gerelateerd aan de omvang van het waarborgfonds. Door de omvang van het fonds en de financiële constructie is het risico voor de gemeente gering. Mocht de gemeente echter wel worden aangesproken op de achtervang, dan zal dit in de vorm van het verstrekken van een renteloze lening zijn. Deze lening zal dan worden opgenomen als risico.

Geldleningen aan eigenaren van particuliere woningen

Het Waarborgfonds Eigen Woningen verstrekt Nationale Hypotheek Garantie (NHG) voor aankoop en verbetering van woningen aan particulieren. Daarmee worden voor de geldgevers de risico's beperkt en profiteren de geldnemers van een lagere rente. Met het waarborgfonds is een overeenkomst gesloten waarin de achtervang voor bestaande leningen van particulieren is geregeld. De achtervangfunctie (de gemeenten samen met het Rijk) kan door het waarborgfonds worden aangesproken, in de vorm van renteloze leningen, als het garantievermogen te laag is.

Geldleningen aan instellingen voor ouderenhuisvesting

Het schuldrestant van de leningen aan zorginstellingen die werkzaam zijn in onze gemeente wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 4.209.000,00 en per 31 december op € 3.944.000,00. Het financiële risico van deze leningen ligt volledig bij de gemeente. Uitgangspunt is dat eventuele nieuwe leningen aan zorginstellingen door deze instellingen worden ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds voor de zorgsector (Wfz).

Geldleningen aan overige instellingen

Het schuldrestant van de leningen aan het Noorderpoortcollege wordt per 1 januari 2020 geraamd op totaal € 434.000,00 en per 31 december op totaal € 372.000,00. Het financiële risico van deze leningen ligt bij de gemeente.

Vorderingen*Blijversleningen*

Het totaal van verstrekte blijversleningen wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 500.000,00. Het financiële risico van deze leningen is gedekt doordat de financiering niet hoger kan zijn dan 80% van de WOZ-waarde van de woning (waarde hypotheek en blijverslening tezamen). Het financiële risico bij gedwongen verkoop wordt daardoor beperkt. Bij consumptieve leningen geldt een hoofdelijke aansprakelijkheid.

Duurzaamheidsleningen

Het totaal van verstrekte duurzaamheidsleningen wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 900.000,00. Het financiële risico van deze leningen is niet gedekt.

Startersleningen

Het totaal van verstrekte startersleningen wordt per 1 januari 2020 geraamd op € 3.100.000,00. Het financiële risico wordt gedekt doordat startersleningen (als 2e hypotheek) onder de zekerheidsstelling van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) vallen en daarmee geborgd zijn. Indirect loopt de gemeente wel (beperkt) risico door de achtervangfunctie voor het Waarborgfonds Eigen woningen die de NHG verstrekt (zie onder borgstellingen geldleningen).

Grondexploitatie

Voor de risico's in de grondexploitatie wordt een percentage (10) van de totale omvang van de boekwaarde gehanteerd. Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarden afgewaardeerd moeten worden om de risico's bedrijfseconomisch te beperken.

Desondanks blijven de volgende risico's:

- de marktwaarde wordt bepaald aan de hand van de algemeen gangbare marktprijs voor agrarische grond. Door de specifieke ligging en eigenschappen van grond kan de werkelijke waarde afwijken van de algemeen gangbare marktprijs;
- de marktprijzen kunnen zich onverwacht negatief ontwikkelen, waardoor de gemeente genoodzaakt is boekwaarden af te waarderen;
- over de al in exploitatie genomen gronden (onderhanden werk) lopen wij een exploitatierisico.

De geraamde (netto) boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie per 1 januari 2020 is € 418.000,00 en per 31 december € 239.000,00. Het risico bedraagt respectievelijk afgerond € 42.000,00 en € 24.000,00. Gezien de geringe omvang is dit risico niet meer opgenomen.

Overige risico's*Dividend*

De geraamde dividendopbrengst op de aandelen van Enexis NV en NV Bank Nederlandse Gemeenten bedraagt totaal € 480.000,00. Bij de ramingen van dividend geldt dat er geen garanties zijn voor de daadwerkelijke realisering.

Hersanering voormalig gasfabriekterrein

Er loopt een juridische procedure om te komen tot ontbinding van de overeenkomst met de aannemer van de sanering van het voormalige gasfabriekterrein en in verband hiermee het vorderen van schadevergoeding. Wij hebben in 2017 hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland van 15 maart 2017. Deze procedure loopt nog, de uitkomst blijft onzeker en het (financieel) risico dat kosten voor hersanering van het terrein voor rekening van de gemeente komen blijft

bestaan. Er wordt onderzocht of een minnelijke schikking mogelijk is, waarbij het voormalige gasfabriekterrein wordt afgestoten.

De kosten voor hersanering zijn (nog) niet te kwantificeren, we blijven vooralsnog rekening houden met een indicatief bedrag van € 1.000.000,00. Dit kan lager uitvallen, onder andere door gewijzigde wet- en regelgeving.

Lokaal onderwijsbeleid algemeen

Door het schoolbestuur Stichting Primenius is bezwaar gemaakt tegen de vaststelling van het overschrijdingspercentage voor de vijfjaarlijkse afrekening. Het college van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Groningen heeft de vordering van de stichting afgewezen. Tegen deze afwijzing heeft de stichting beroep aangetekend bij de rechtbank Noord-Nederland. De rechtbank heeft op 28 juli 2017 eindspraak gedaan. Tegen deze uitspraak heeft de stichting Primenius hoger beroep ingesteld bij de Raad van State. We hebben in 2017 besloten om een zienswijze op de ingediende (hoger) beroepsgronden in te dienen en ook overigens deel te nemen als belanghebbende aan de procedure. In juni 2019 heeft de zitting plaatsgevonden, de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State heeft echter nog geen uitspraak gedaan, de termijn is meermalen verschoven. We blijven daarom nog rekening houden met het (doorbetalings)risico van maximaal € 1,2 miljoen.

Diversen

In algemene zin loopt de gemeente risico's met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- planschadeclaims;
- fiscale wet- en regelgeving;
- wachtgeldverplichtingen.

Totaal risico's (x € 1.000)

	1 januari 2020	31 december 2020
Gewaarborgde geldleningen	€ 4.600	€ 4.300
Vorderingen	" 900	" 900
Grondexploitatie	" 0	" 0
Overige risico's	<u>" 2.700</u>	<u>" 2.700</u>
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	<u>€ 8.200</u>	<u>€ 7.900</u>

Weerstandsvermogen (structureel)

De meerjarenraming vertoont in 2023 een *structureel* begrotingsoverschot van € 440.000,00. Het structurele risico van nog te realiseren taakstellingen bedraagt maximaal € 1.770.000,00. Dit betreft maatregelen op grond van de Ambitienota 2020-2023 om de ambities uit de nota te kunnen realiseren. Niet (volledig) realiseren van de taakstelling houdt in dat er keuzes moeten worden gemaakt in de uitvoering van de ambities.

In de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is vanaf 2022 een structurele stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' van afgerond € 750.000,00 opgenomen als dekking van de kosten van jeugdzorg. De overige financiële risico's zijn (nog) niet kwantificeerbaar.

Onze begrotings- en financiële positie blijft onder druk staan. De saldi van de begroting 2020 en van de meerjarenraming in 2021 en 2022 vertonen tekorten. Het positieve saldo van € 440.000,00 in 2023 is relatief gezien een geringe financiële buffer. Ten opzichte van de totale *structurele* lasten van de begroting in 2023 van € 114,1 miljoen is het overschot 0,4%.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door structurele begrotingsoverschotten en/of maatregelen die structurele middelen genereren om tegenvallers met structurele financiële effecten op te kunnen vangen.

Structurele begrotingsoverschotten

Begrotingsoverschotten maken deel uit van het weerstandsvermogen. Een positief saldo van de laatste schijf van de meerjarenraming wordt aangemerkt als structurele weerstandscapaciteit. De meerjarenraming vertoont in 2023 *structureel* een voordelig saldo van € 440.000,00.

Raming onvoorzien

Jaarlijks nemen wij conform voorschrift een bedrag voor onvoorzien op in de begroting. Voor onvoorziene uitgaven wordt een vast bedrag van € 36.000,00 geraamd. Formeel kan deze raming nagenoeg geheel tot de structurele weerstandscapaciteit worden gerekend omdat de omvang van deze verplichte raming niet is voorgeschreven.

Belastingcapaciteit

Gemeenten zijn vrij in het vaststellen van de onroerendezaakbelasting (ozb) tarieven. Daarbij gelden geen absolute of relatieve limieten. Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerendezaakbelasting.

Voor het genereren van structurele middelen, met als doel een positief effect op de structurele weerstandscapaciteit, kunnen de ozb tarieven (boven trendmatig) verhoogd worden. Bij het ramen van de onroerendezaakbelasting in de begroting 2020 is rekening gehouden met een stijging van de opbrengst van totaal 19%. Dit betreft een trendmatige verhoging van 2% en een boven trendmatige verhoging van 17% (1% + 16% extra op basis van de Ambitienota 2020-2023). Vanaf 2021 is jaarlijks een trendmatige verhoging van 2% geraamd.

Structurele bezuinigingen

Nieuwe ombuigingsmaatregelen kunnen als structurele weerstandscapaciteit worden aangemerkt voor zover dit tot (verdere) begrotingsoverschotten leidt.

Risico's

Sociaal domein

Binnen het sociale domein lopen wij met name bij de uitvoering van de taken financiële risico's. Deze worden vooral veroorzaakt door het open-einde karakter van de regelingen.

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal cliënten met huishoudelijke hulp in het eerste halfjaar 2019 behoorlijk toegenomen. Ook het gebruik van de maatwerkvoorzieningen voor begeleiding vertoont een stijgende lijn. Het is onzeker in hoeverre deze groei zich in 2020 doorzet. Voorlopig is van een lichte stijging ($\pm 2\%$) uitgegaan.

Onze leverancier van hulpmiddelen geeft aan dat binnen het kernassortiment een verschuiving plaatsvindt naar duurdere, complexe en geëlektriseerde voorzieningen. De reden hiervoor is dat mensen langer thuis blijven wonen ook als de beperkingen toenemen en de voorzieningen meer dan voorheen noodzakelijk zijn om te kunnen blijven participeren. De extra kosten voor de gemeente Stadskanaal lopen hierdoor mogelijk op tot ongeveer € 100.000,00. De hulpmiddelen zijn in Oost Groninger verband ingekocht. Daarom wordt in dit verband onderzocht wat hierin in relatie tot de contractafspraken de (financiële) verantwoordelijkheid van de gemeenten is.

Op 2 juli 2019 is er een bestuurlijk akkoord gesloten tussen het Rijk en de VNG over de doorcentralisatie van Beschermd Wonen in 2022 met daarbij de invoering van een objectief verdeelmodel. De verwachting is dat het nieuwe landelijke objectieve verdeelmodel financieel nadelig uit gaat pakken voor onze gemeente.

In het kader van de Ambitienota 2020-2023 is een Taskforce Wmo ingesteld. De taskforce onderzoekt de mogelijkheden om de oplopende kosten van de Wmo terug te dringen.

De uitgaven van jeugdhulp zijn de afgelopen jaren gestegen, waardoor het budget voor de jeugdzorg onder druk staat. De toewijzing van jeugdzorg vindt voor meer dan 50% van het budget plaats door huisartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen. Op deze toewijzingen hebben we minder grip dan de toewijzingen die via het CJGV lopen. Daarbij geldt dat er sprake is van een open-einde regeling. We hebben lokaal in 2018 een taskforce Jeugd ingesteld die zich bezighoudt met het zoeken naar efficiëncymaatregelen/besparingen op de jeugdzorg langs 5 projectlijnen. Tezamen met de regionale sturing op contractmanagement en de gesprekken met de zorgaanbieders over transformatie en mogelijke besparingen verwachten we daar de komende jaren concrete financiële opbrengsten van.

Voor de verwachte tekorten hebben we op grond van de Ambitienota 2020-2023 de budgetten voor de jeugdzorg meerjarig verhoogd. Het risico bestaat dat de tekorten hoger uitvallen.

De begroting 2020 van Wedeka is verwerkt in de gemeentelijke begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023. Aan Wedeka is een taakstelling opgelegd op basis waarvan de begrote opbrengsten voor de jaren 2022 en 2023 zijn verhoogd met € 500.000,00. Voor onze gemeente betekent dit vanaf 2022 een verlaging van de bijdrage in het exploitatietekort van € 212.000,00 (42,4% van € 500.000,00). Het risico bestaat dat Wedeka de opgelegde taakstelling niet realiseert.

Door Wedeka zal een uitvoeringsplan worden opgesteld voor de ombouw van Wedeka naar een leerwerkbedrijf. Op basis van een gedegen financiële paragraaf zal worden beoordeeld welke de eventuele risico's zijn die aan deze ombouw zijn verbonden. Dit is (nog) niet te kwantificeren.

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Voor de jaren 2019, 2020 en 2021 heeft het Rijk respectievelijk € 400 miljoen, € 300 miljoen en € 300,00 miljoen extra middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Voor 2020 en 2021 bedragen deze extra middelen voor onze gemeente afgerond € 750.000,00 (2019 € 1 miljoen). Wij hebben deze middelen via de raming van de algemene uitkering verwerkt in de begroting.

Er wordt een aanvullend onderzoek uitgevoerd om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. De uitkomsten van dit onderzoek worden in het najaar van 2020 verwacht. Gemeenten hebben echter belang bij meerjarige zekerheid over het jeugdzorgbudget. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de provinciale toezichthouders hebben daarom een richtlijn opgesteld. Deze richtlijn geeft aan dat voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost 'Uitkomst onderzoek Jeugdzorg' geraamd kan worden naar rato van de € 300 miljoen. Vanaf 2022 is in de begroting in de raming van de algemene uitkering het bedrag van € 750.000,00 als stelpost opgenomen. Voorwaarde van het opnemen van een stelpost is dat we zelf maatregelen nemen in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg, mede gericht op beheersing van de kosten. We hebben deze maatregelen getroffen. Het risico bestaat dat het Rijk voor de jaren 2022 en 2023 minder dan € 300 miljoen extra middelen beschikbaar stelt en dat hierdoor de door ons verwachte extra middelen lager uitvallen dan € 750.000,00.

Locaties bodemverontreiniging

Met de provincie Groningen voeren wij overleg over spoedlocaties met betrekking tot bodemverontreiniging. Indien sprake is van een spoedlocatie kan de provincie Groningen ons vragen om een bijdrage in sanerings- en/of onderzoekskosten.

Bij het opstellen van de begroting zijn geen spoedlocaties binnen de gemeente Stadskanaal bekend.

Financiële kengetallen

Kengetallen:	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
				2021	2022	2023
Netto schuldquote	36%	24%	30%	57%	56%	53%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	32%	20%	26%	53%	52%	49%
Solvabiliteitsratio	45%	42%	33%	29%	29%	30%
Structurele exploitatieruimte	-1,2%	-1,7%	-3,0%	-2,6%	0,04%	0,4%
Grondexploitatie	1,0%	1,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%
Belastingcapaciteit	87%	90%	94%	94%	94%	94%

Algemene toelichting

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De hoogte van de schuld die de gemeente kan dragen hangt in belangrijke mate af van de hoogte van de inkomsten. Het kengetal geeft de netto schuld als aandeel van de inkomsten uitgedrukt in procenten. Het kengetal wordt zowel inclusief als exclusief alle verstrekte geldleningen berekend. Hiermee wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte geldleningen is en betekent voor de schuldenlast. Een netto schuldquote tussen 0% en 100% wordt als normaal beschouwd, boven 100% is er weinig leencapaciteit over. Voor een gemeente geldt als indicatie voor een zeer hoge schuld een maximale norm van 130%.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het kengetal drukt het eigen vermogen uit als percentage van het balanstotaal. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen 20% en 70%. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Het kengetal geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Het kengetal grondexploitatie is van belang om te kunnen beoordelen of de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie. Het geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. De waarde van de grond is het totaal van de geraamde boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie. Het percentage geeft een indicatie van het risico, hoe lager het percentage des te geringer het risico.

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de ruimte die de gemeente heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het kengetal geeft weer hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar worden uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Voor de beoordeling van de financiële positie moeten de kengetallen in samenhang worden gezien. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De kengetallen van de begroting 2020 zijn gebaseerd op het gemiddelde van de drie voorafgaande jaarrekeningen (2016 tot en met 2018). De kengetallen van de meerjarenraming 2021-2023 zijn gebaseerd op de geprognosticeerde balans die is opgenomen in de meerjarenraming.

Op basis van bovenstaande kengetallen voor de begroting 2020 zouden we kunnen concluderen dat onze financiële positie redelijk goed is. De schuldenlast is relatief laag, op basis van de solvabiliteitsratio zijn we nog voldoende in staat aan onze verplichtingen te voldoen. Wel is er een negatieve ontwikkeling van beide kengetallen in de meerjarenraming, onder andere als gevolg van afname van het eigen vermogen. De boekwaarden van de grondexploitatie zijn reëel en kunnen naar verwachting worden terugverdiend. Een risico blijft echter de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte in de begroting en de meerjarenraming. Het kengetal structurele exploitatieruimte in 2020 is negatief (-3,0%). In de meerjarenraming muteert het kengetal naar 0,4% positief in 2023. Relatief gezien is dit een geringe financiële buffer.

Voor het opvangen van structurele tegenvallers is belastingcapaciteit aanwezig. Door de extra verhoging van de onroerendezaakbelasting in 2020 is dit kengetal wel negatief beïnvloed. Voor incidentele tegenvallers is er ruim voldoende incidentele weerstandscapaciteit (zie onder weerstandsvermogen), inzet hiervan is wel van invloed op de solvabiliteitsratio.